

Tantárgy: NEVELÉS ÉS ISKOLA	Kód: PMRPELM108	Kreditszám: 4
Előfeltételek 10 kredit pedagógiai-pszichológiai előkészítő modul (BA/Bsc) elvégzése Nevelés és iskola kurzus és a hozzá kapcsolt gyakorlat egyidejű felvétele	A kurzus jellege: <i>szeminárium</i>	Kontakóraszám 45 óra / kéthetente 2 óra
	Az értékelés formája: <i>gyakorlati jegy</i>	
<u>A tantárgy tanításának alapelvei és céljai</u>		
Intézményközpontú és személyközpontú szemlélet megjelenítése, a nevelés és iskolafejlesztés elméleti (interdiszciplinárisan alapozott) és gyakorlati (szakma- és fejlesztésorientált) problémáinak integratív kezelése, a hallgatók demokratikus értékek mentén építkező aktív, alkotó részvétele.		
Célok:		
<ul style="list-style-type: none"> • a nevelésre vonatkozó tudás rendszeres feltárása annak érdekében, hogy a tanárjelöltek pályájukon (nevelő intézményükben) eredményesen oldjanak meg helyi programtervezési, folyamattervezési, szervezési és irányítási, attitűdalakítási, mérési és értékelési feladatokat; • a szociális, a személyes és kognitív (alap)kompetenciák, a tanári kompetenciák, valamint az önkibontakoztatás programjának támogatása. 		
<u>Fejlesztendő kompetencia-területek</u>		
<i>A hallgató személyiség megismerése és fejlesztése:</i> az egyéni igényekre és fejlődési feltételekre tekintettel elősegíti a demokratikus társadalmi értékek, a nemzeti hagyományok, az európai kulturális és az egyetemes emberi értékek elsajátítását, a tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális és erkölcsi fejlődését.		
<i>Hallgatói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése:</i> a hallgatói közösségekben rejlő pedagógiai lehetőségeket és az egyéni különbségeket felhasználva az együttműködés készségeinek fejlesztése.		
<i>A nevelési folyamat tervezése:</i> a feltételek elemzése alapján átfogóan és részletes tervezés elsajátítása, a tapasztalatok reflektív elemzése, értékelése.		
<i>A szaktudományi tudás felhasználása:</i> a szaktudományok segítségével a hallgató képes az összefüggések megláttatására az egészségtudatos magatartás kialakításra vonatkozóan, és képes mások (hallgatótársai, majd tanítványai) fejlődésének segítségére.		
<i>A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása:</i> a hallgató kialakítja a fejlődési folyamatok, a személyiségfejlődés elemző értékelésének kompetenciáját, az értékelés eredményeinek hatékony alkalmazását, képes az önértékelés fejlesztésére.		
<i>Szakmai együttműködés és kommunikáció:</i> kutató-fejlesztő intézményekkel történő együttműködés, hatékony kommunikáció a tanulókkal, a szülőkkel, az iskolai közösséggel, a társszervezetekkel.		
<i>Elkötelezettség a szakmai fejlődésben, és az önművelés iránt:</i> a szakirodalom folyamatos követése, önálló ismeretszerzés; az önismeret fontosságának felismerése, a neveléstudományi kutatások fontosabb módszereinek, elemzési eljárásainak alkalmazása, és az így szerzett tudás a felhasználása a gyakorlati munkában.		
A tantárgy főbb tematikai csomópontjai		
1. A nevelés főbb alapfogalmai, alapelvei. A nevelés lényege – különböző közelítésekben. Értékpreferenciák. A nevelés kompetenciaalapú értelmezése. (Szociális, kognitív, személyes).		
2. Nevelési szintek. Nevelési célok, a nevelés folyamata. Önevelés, autonómia, nevelési feladatok, módszerek, eredmények, nevelési stílusok, nevelői stratégiák.		
3. Iskolai célok. Iskolafunkciók, szelekciós mechanizmusok, az iskola tanulói összetétele. Hagyományok, hagyományteremtés, rítusok. Nevelési tartományok.		
4. A segítség, az empátia. Gyermekvédelem. Prevenációs és korrekciós eljárások. Integráció, kirekesztés, szegregáció. A tanuló szerepe. Kooperáció, verseny.		
5. A nevelés tervezése és eredményességének megállapítása. (Pedagógiai program, osztályfői tervezés). Infrastruktúra, tárgyi környezet, iskolai terek. Az iskolai nevelés hatékonyságának feltételei. Kapcsolattartás a szülőkkel, a tantestület pedagógiai tevékenysége, kapcsolat más nevelési intézményekkel, civil szervezetekkel. A rejtett tanterv.		

6. A nevelés etikája. Pedagógusok és szerepek. Szerepkonfliktusok.

Követelmények, a tanegység teljesítésének feltételei

A tantárgy **gyakorlati jeggyel zárul**. A teljesítés feltételei:

1. **Szóbeli beszámoló** a csoport és/vagy kiscsoport előtt. A szóbeli beszámoló során kerül sor az adott témakörhöz kapcsolt tudás mozgósítására. (Ez a kötelező irodalom és két választott irodalom alkotó feldolgozásán, a kapcsolódó elméleti és gyakorlati összefüggések példákkal illusztrált és bizonyított feltárásán alapul.)
2. **Alkotó részvétel a kurzuson** (a kapott, vállalt egyéni és/vagy kiscsoportos **feladatok elvégzése**).
3. **Írásbeli dolgozat** elkészítése, mely az ajánlott szakirodalomból választott szakszöveg (tanulmány vagy könyvfejezet) feldolgozását jelenti. **A dolgozat tartalmazza** a választott szakszöveg pontos bibliográfiai adatait; a választás indoklását; a szöveg feldolgozását; az olvasott tartalom, illetve a szövegfeldolgozási folyamat tanulságainak összefoglalását.

Kötelező irodalom

Bábosik István (2004): *Nevelélmélet*. Osiris, Budapest

Kron, Friedrich W. (2003): *Pedagógia*. Osiris, Budapest

Zrinszky László (2002): *Nevelélmélet*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest

Nemzeti alaptanterv. Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Budapest, 2007. www.okm.hu

A közoktatási törvény. (az 1993. évi LXXIX Törvény a közoktatásról többször módosított aktuális változata)

Nemzeti alaptanterv. A Kormány 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról http://www.kormany.hu/download/c/c3/90000/MK_12_066_NAT.pdf

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről (jogtár).

Ajánlott irodalom

Bábosik István (2003): *Alkalmazott nevelélmélet*. OKKER KFT., Budapest

Bábosik István (2004): *A nevelés elmélete és gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Dombi Alice, Oláh János és Varga István (szerk., 2007): *A nevelélmélet alapkérdései Tanulmányok*. I.-II. APC Stúdió, Gyula

Falus Iván (szerk., 2007): *A tanárrá válás folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest, 11–177.

Golnhofer Erzsébet és Nahalka István (szerk., 2001): *A pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Hoffmann Rózsa (szerk., 2003): *Szakmai etikai kódex pedagógusoknak*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Hunyadi Györgyné és M. Nádasi Mária (2004): *Pedagógiai tervezés*. Comenius BT, Pécs

Kovács Zoltán és Perjés István (szerk., 2002): *Életvilágok találkozása. Az iskola külső és belső világának interdiszciplináris vizsgálata*. Aula Kiadó, Budapest

Lappints Árpád: *Érték és nevelés szöveggyűjtemény*. Comenius BT, Pécs

Meleg Csilla (2001): „EGÉSZ-SÉG” – Lelki egészségvédelem és iskolafejlesztés. PTE, Pécs

Nagy József (2002): *XXI. század és nevelés*. Osiris, Budapest

Szekszárdi Júlia (2004): *Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek*. Dinasztia Kiadó, Budapest

Zsolnai József (1996): *Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Szakfolyóiratok vonatkozó cikkei: *Magyar pedagógia, Iskolakultúra, Szakoktatás, Educatio, Köznevelés, Mentor stb.*

A tantárgy oktatója: DR. BREDÁCS ALICE adjunktus, PMMIK PEDAGÓGIA TANSZÉK

Mindig elérhető e-mail: alice.bredacs@gmail.com

E-mail: bredacs.alice@pmmik.pte.hu

Iroda: Rókus utca K107

Telefon: +36 72 503-600/23744

Tematika:

1. Ismerkedés a hallgatókkal. A kurzus ismertetése. A neveléstan a pedagógia rendszerében. Fogalmának meghatározása, tárgya, társtudományai, kapcsolódási területei. A nevelés fogalma, jellemzése.
2. A nevelésfelfogások és a rájuk épülő nevelési gyakorlat történeti változásai (ideálok, értékek és értékrendszerek, normák és szabályok).
3. A nevelés funkciói. Szelekciós mechanizmusok. A nevelés intézményesültsége: az iskola nevelési rendszere.
4. A nevelési folyamat strukturális sajátosságai, tevékenységsszervezés, mint a nevelési folyamat alapja.
5. A nevelés teleologikus jellege, tényleges és lehetséges céljai. A rejtett tanterv.
6. A nevelés hatásrendszere és módszerei. Hagyományok, hagyományteremtés, rítusok.
7. Nevelési szinterek. A család, mint szociális és szocializációs környezet.
8. A tanuló személye, kompetenciáinak fejlődése és fejlesztése.
9. Az osztály, mint szervezet funkciói és struktúrája. Kooperáció, verseny.
10. A pedagógus magatartása és szerepei, nevelési stílusok. Segítés, az empátia. Pedagógusetika.
11. A nevelés patológiák: fejlődési-nevelési devianciák, magatartási és beilleszkedési zavarok, válsághelyzetek a gyermek- és serdülőkorban. Gyermekvédelem. Prevenációs és korrekciós eljárások. Integráció, kirekesztés, szegregáció.
12. A tehetséges tanulók speciális nevelése. A tehetséggondozás kérdései.
13. Az iskolai nevelés hatékonyságának feltételei. Kapcsolattartás a szülőkkel, a tantestület pedagógiai tevékenysége, kapcsolat más nevelési intézményekkel, civil szervezetekkel. A rejtett tanterv. Az iskola mint szervezet. Iskola és minőség.
14. A kurzus zárása, gyakorlati hasznának megbeszélése, értékelés.

A Nevelés és iskola tantárgyhoz tartozó FELADATOK HALLGATÓI DOLGOZATHOZ, KISELŐADÁSOKHOZ

Kiselőadást az ajánlott irodalom felhasználásával.

- A dolgozatok elkészítéséhez **önálló könyvtári munka tartozik**. A kiválasztott **szakirodalom forrását fel kell tüntetni** a dolgozat végén (*szerző; a kiadás időpontja, cím; kiadó; kiadás helye; oldalszám*).
- A dolgozat terjedelme kb: 5 oldal, nyomtatott formában (12-es betűnagyság; Times New Roman betűtípus, szimpla sorköz), vagy
- legalább 10 kockából álló PowerPoint előadás.

Pluszként értékelem:

- Ha idegen nyelvű szakirodalom fordítására kerül sor.
- Ha jól megkonstruált, minőségi kivitelezésű ábrák, önállóan szerkesztett táblázatok, diagramok készülnek hozzá.

A dolgozat **beadásának határideje**: a tematikához illeszkedik, értelemszerűen a sorra kerülő téma előtti hétre kell hozni és a tantárgyhoz kapcsolt gyakorlati órán megbeszélésre kerülhetnek.

VÁLASZTKHATÓ TÉMÁK

1. Egy iskolai belső környezetének részletes leírása, állapota. Üzenetei (pl.: hierarchia, ízlés, otthonosság, egyediség, stb. kérdésekben).
2. Egy adott iskola épületbeli adottságai, tárgyi, felszereltsége. Összevetése a törvényben meghatározott tárgyi követelményekkel.

3. Egy adott iskola szervezeti légkörének részletes elemzése.
4. Egy adott iskola pedagógiai programjának részletes bemutatása, értékelése, hatása a nevelési célokra.
5. Egy adott iskola házirendjének részletes elemzése. Célja és megfigyelhető hatása a tanulók magatartására, neveltségére.
6. Egy adott iskola tradícióinak hatása a nevelésre.
7. Komplex nevelési hatások az iskolában.
8. Oktatás és nevelés egybekapcsolódása egy konkrét tantárgy tükrében.
9. Egy szabadon választott pedagógiai alternatíva nevelési koncepciójának bemutatása.
10. Nevelésdefiníciók összegyűjtése, elemzése, értelmezése.
11. Az órák közötti szünetek nevelési szerepe.
12. Az iskolai ünnepélyek nevelési szerepe.
13. A tanórán kívüli foglalkozások nevelési szerepe.
14. Az iskolai kirándulások nevelési szerepe.
15. Az iskolai táborok nevelési szerepe.
16. A tanulmányutak nevelési szerepe.
17. Az ifjúságvédelem.
18. A fegyelmezés.
19. A verseny.
20. A konfliktusok hatása a nevelésre. Konfliktuskezelés technikái.
21. A játék nevelő szerepe.
22. A média nevelő szerepe.
23. Az igazgató nevelő tevékenysége és feladatai.
24. Az osztályfőnök nevelő tevékenysége és feladatai.
25. A szaktanár nevelő tevékenysége és feladatai.
26. A diákönkormányzat szerepe a nevelésben.
27. Erkölcsi nevelés.
28. Környezetvédelemre nevelés.
29. A családi életre nevelés kérdései.
30. Hazaszeretetre nevelés.
31. Permanens tanulásra nevelés, és a munkára nevelés kapcsolata.
32. Mi a neveltségi szint, és mérhető-e? (Szakirodalom felkutatása, feldolgozása.)
33. Udvariasságra nevelés az iskolában.
34. A művészeti nevelés.
35. A segítő életmódra nevelés neveléstörténeti változásai.
36. Kreativitás a nevelésben.
37. „Csapatépítés”.
38. A tanulók magatartásának és szorgalmának hagyományos és új értékelési formái.
39. Az elfogadás, bizalom, titoktartás szerepe a nevelésben.
40. A különböző pedagógiai koncepciók gyermekképeinek és nevelési céljainak összefüggései.

A tantárgy megnevezése: NEVELÉS ÉS ISKOLA TANTÁRGYHOZ KAPCSOLT GYAKORLAT	Kód: PMRPELM111-LA-01	Kreditszám: 2
Előfeltételek 10 kredit pedagógiai-pszichológiai előkészítő modul (BA/Bsc) elvégzése Nevelés és iskola kurzus és a hozzá kapcsolt gyakorlat egyidejű felvétele	A kurzus jellege <i>gyakorlat</i>	Kontaktóra-szám: 12 óra / kéthetente 2 óra
<u>A tantárgy tanításának alapelvei és céljai</u>	Az értékelés formája <i>gyakorlati jegy</i>	
<p>A kurzus módot ad a hallgatók személyes tapasztalati anyagának mozgósítására és újraértelmezésére a tudományos ismeretek tükrében; a nevelélmélet, az iskolaelemzés és az iskolafejlesztés ismeret együttesének gyakorlati és elméleti összefüggéseiből épít fel használható kompetenciákat.</p> <p>Célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hozzájárulni az iskolai történések elemző megfigyeléséhez és szakszerű dokumentáláshoz; • támogatni olyan rendszeralkotó kritikai látásmód kialakulását, amely hivatásuk során képessé teszi a hallgatókat a nyitott, demokratikus értékeket hangsúlyozó, megértés- és tanulóközpontú nevelésre; • tudatosítani saját iskolai élményeket, megismerni az iskola működését, összevetni a valóságot és az elméleti ismereteket (iskolák, nevelő intézmények, iskolafenntartók, nevelést támogató szakmai intézmények, testületek látogatása során). 		
<u>Fejlesztendő kompetenciaterületek</u>		
<p>A tanulói személyiség megismerése és fejlesztése: az egyéni igényekre és fejlődési feltételekre tekintettel elősegíteni a tanulók értelmi, érzelmi, testi, szociális és erkölcsi fejlődését, a demokratikus társadalmi értékek, a sajátos nemzeti hagyományok, az európai kulturális és az egyetemes emberi értékek elsajátítását.</p> <p>Tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése: a tanulói csoportokban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználása, az együttműködés készségeinek fejlesztése, az egyéni bánásmód gyakorlása.</p> <p>A nevelési folyamat tervezése: a nevelési folyamat tervezésének gyakorlása, elemzése, reflektív értékelése.</p> <p>A szaktudományi tudás felhasználása: a testi-lelki-szellemi egészség fejlesztésének módszereiben kellő elméleti és gyakorlati tudás halmozása.</p> <p>A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása: a változatos pedagógiai értékelés gyakorlatának kialakítása, az önértékelés fejlesztése.</p> <p>Szakmai együttműködés és kommunikáció: eredményes kommunikáció megvalósítása a gyermekekkel, családjukkal, a tantestület tagjaival, a társszervezetekkel, az önkormányzat hivatalaival, fejlesztő intézményekkel.</p> <p>Elkötelezettség a szakmai fejlődésben, és az önművelés iránt: folyamatos önművelés.</p>		
<u>A tantárgy főbb tematikai csomópontjai</u>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az iskola infrastruktúrája (épület, felszereltség). 2. Az iskola helye, társadalmi környezete, az iskola és a fenntartó, valamint az iskola és a szülők viszonya. 3. Az iskola pedagógiai programja (nevelési célok, hagyományok, értékek, stb.) és működése. 4. Tanári szerepek és érvényesülésük az adott intézményben. 5. Csoportszervezés, nevelési stílusok, motiválás, büntetés-jutalmazás, tanár-diák viszony az iskolában. 6. A diákönkormányzat mint a demokratikus módszerek elsajátításának gyakorlóterepe. 		

A tantárgy folyamatterve

1. A Nevelés és iskola tantárgyhoz kapcsolt iskolai gyakorlat előkészítése:
 - a. a megfigyelési (illetve önmegfigyelési) és elemzési (illetve önelemzési) szempontok, a vonatkozó tudástartalmak, értelmezési keretek, valamint a megfigyelési (illetve önmegfigyelési) és adatrögzítési technikák átgondolása;
 - b. a pedagógiai napló, illetve a portfólió műfaji, tartalmi, szerkezeti sajátosságainak megbeszélése.
2. A Nevelés és iskola tantárgyhoz kapcsolt iskolai gyakorlat megvalósítása csoportbeosztás (esetleg egyéni választás) alapján.
3. A Nevelés és iskola tantárgyhoz kapcsolt iskolai gyakorlat értékelése, reflektív, önreflektív elemzése.

Követelmények, a tanegység teljesítésének feltételei

1. Nevelési projektterv önálló készítése a megadott kritériumok figyelembe vételével.
 2. Aktív részvétel az órákon és a feladatok kreatív megvalósítása és rögzítése.
 3. A nevelési projekt eredményeinek naplószerű dokumentálása, a hallgató saját munkájának összefoglalt, elmélettel is megtámogatott leírása, reflektálása.
- A Nevelés és iskola tantárgyhoz kapcsolt iskolai gyakorlat elismerése: gyakorlati jegy – a Pedagógiai Napló vagy a Portfólió értékelése.

Kötelező irodalom

Lásd az elméletnél.

Ajánlott irodalom (lásd az elméletnél és további ajánlás):

- Frydman Marcel** (1999): Televízió és agresszió. PONT Kiadó, Budapest
- Golnhofer Erzsébet** (2003): Az esettanulmány. Műszaki Könyvkiadó, Budapest
- Gordon, Thomas** (1991): *T.E.T. - A tanári hatékonyság fejlesztése*. Gondolat Kiadó, Budapest
- Griffin, Em.** (2003): Együtt-lét. Mitől jó egy csoport? Harmat Kiadó
- Hajdú Erzsébet** (szerk., 2003): PRAXIS – Módszertani útmutató az iskolai gyakorlatokhoz és dokumentumok készítéséhez. BIP, Budapest
- Hegyí Ildikó** (1996): Siker és kudarc a pedagógus munkájában. OKKER Kiadó, Budapest
- Horváth György** (2003): A kérdőíves módszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest
- Klein Sándor** (2002): Gyermekközpontú iskola. Edge 2000, Budapest
- Kósáné Ormai Vera** (1998): A mi iskolánk – Nevelépszichológiai módszerek az iskola belső értékelésében. IF Alapítvány, Budapest
- Seidman, Irving** (2003): Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer. Műszaki Kiadó, Budapest
- Szabó Éva** (2006): Szeretettel és szigorral. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Szabó Kálmán** (2003): *Osztályfőnöki kézikönyv*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Szekszárdi Júlia** (2008): *Új utak és módok*. Gyakorlatok a konfliktuskezelés tanításához és tanulásához / 13 éven felüli tanulók számára. Dinasztia Kiadó, Budapest
- Szilágyi Gyula** (2004): *Megbukott az iskola?* Osiris, Budapest
- Szivák Judit** (2003): A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei. Műszaki Könyvkiadó, Budapest
- Trencsényi László** (2001): „Szemtől szemben”. *Esetek és /bal/esetek a tanár-diák viszonyban*. PolgArt Kiadó, Budapest
- Trencsényi László** (2002): *Nevelési- és iskolaelméleti gyakorlatok*. OKKER, Budapest
- Vajda Zsuzsanna és Kósa Éva** (2005): *Neveléslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest
- Vastagh Zoltán** (1991): A tanulók társas viszonyainak elemzéséből következő pedagógiai tanulságok. *Magyar Pedagógia*, 3-4, 157-169.

A tantárgy oktatója: DR. BREDÁCS ALICE adjunktus, PMMIK PEDAGÓGIA TANSZÉK

Mindig elérhető e-mail: alice.bredacs@gmail.com; E-mail: bredacs.alice@pmmik.pte.hu

Iroda: Rókus utca K107; Telefon: +36 72 503-600/23744